

مهدد و کولتور

وه‌سوه‌سه‌کانی مه‌سیح چاپ ده‌کریته‌وه

■ ئا: مهدد و کولتور

رۆمانی (وه‌سوه‌سه‌کانی مه‌سیح) بۆ دووه‌مجار چاپ و بلاوده‌کریته‌وه که په‌کێکه له رۆمانه به‌ناوبانگه یۆنانیه‌کان و بۆ ده‌یان زمان وهر‌گیردراوه . نووسهر و شاعیر که‌ریم ده‌شتی که وهر‌گیرێ رۆمانه‌که‌یه بۆ سهر زمانی کوردی، به (مهدد و کولتور) رووداوی راگه‌یانده: به‌ر له‌چه‌ند سالیگ رۆمانی (وه‌سوه‌سه‌کانی مه‌سیح) له‌لایه‌ن ده‌زگای موکریانه‌وه چاپ و بلاوکراوه‌وه، به‌م

ئهو له وهر‌گیرانی ئهو رۆمانه سهره‌رای ئه‌وه‌ی که شاکاریکی گه‌وره‌ی ئه‌ده‌بیه، ئه‌وه‌یه که بۆ خوێنه‌ر روون بێته‌وه چۆن میلله‌تان بۆ رزگارکردنی خۆیان ئایین به‌کاردێنن، چۆن میلله‌تان به‌هۆی ئایینه‌وه خۆیان له‌کوێبه‌ندی داگیرکه‌ران رزگاردنه‌کن". که‌ریم ده‌شتی له 1955 له هه‌ولێر له‌دایکبووه، له‌سالی 1978-هوه ده‌ستی به‌کاری نووسین و بلاوکردنه‌وه کردووه، ئاوه‌کو ئیستا 19 دیوانی شیعریی بلاوکردوونه‌ته‌وه، هه‌روه‌ها چوار نۆڤلیتی نووسیوه، له‌بۆاری وهر‌گیرانییدا خاوه‌نی سه‌وت کتێبه، جگه له‌چه‌ند کتێبکی دیکه که له‌بۆاری ئه‌زمووینی شیعری نووسیونی.

نزیکانه چاپی دووه‌می له‌لایه‌ن مالی وه‌فاییه‌وه بلاوده‌کریته‌وه . گوتیشی، چاپی یه‌که‌می ئهم به‌ره‌مه هه‌له‌ی تاپی تێدابوو، له‌چاپی دووه‌مدا ئهو هه‌لانه راستکراونه‌ته‌وه و به‌دیوانیکی جوانتر چاپ ده‌کریته‌وه . له‌باری رۆمانه‌که‌وه، ده‌شتی گوتی: " رۆمانه‌که که له‌لایه‌ن نیکۆس کازانتزاکیس-هوه نووسراوه، ژبانامه‌ی هه‌موو ئهو مرۆفه‌ ئازایانه‌یه که ویستووایه‌ به‌گه‌نه مه‌داری عیرفان و عیشق و ئاگر، خودی کریستۆ به‌هه‌مان ئهو سی مه‌داردا تێپه‌ریوه، لهم رێگه‌یه‌شدا به‌رجه‌سته‌ی خه‌باتیکی دوور و درێژی کردووه". گوتیشی، تا‌که مه‌به‌ستی

سینه‌م به‌درخان میژووی به‌درخانیه‌کان ده‌نووسیته‌وه

■ ئا: سیروان عه‌باس

ژنه‌ نووسهر و رووناکییری کوردی رۆژئاوی کوردستان سینه‌م جه‌لادت به‌درخان، سه‌رقالی نووسینه‌وه‌ی میژووی کۆن و هاوچه‌رخ به‌درخانیه‌کانه و به‌نیازه له‌تۆنی کتێبیدا چاپ و بلاوی بکاته‌وه . سینه‌م به‌درخان به (مهدد و کولتور) رووداوی راگه‌یانده: میژووه‌که له یاده‌وه‌ریه‌کانی خۆم و ئهو به‌سه‌رهاتانه پێکهاتووه که له‌که‌سه نزیکه‌کانه‌وه بیستوومن، به‌تایبه‌ت یاده‌وه‌ریه‌کانم له‌گه‌ل کامه‌ران به‌درخان مامم . سینه‌م به‌درخان ده‌لیت: " له رۆژئاوا و باکووری کوردستان به‌دوای به‌لگه‌نامه‌دا گه‌راوم، چه‌ند به‌لگه‌نامه‌یه‌کی سه‌رده‌می عوسمانیه‌کانی باپیرانم ده‌ستکه‌وتوون، هه‌روه‌ها چه‌ندین به‌لگه‌نامه و به‌سه‌رهاتم له‌له‌یلا به‌درخان کچی عه‌بدوله‌زاق به‌درخانه‌وه پێکه‌یشتووه که سوودیکی زۆریان لێده‌بینم بۆ کتێبه‌که‌م". سینه‌م جه‌لادت به‌درخان، له‌سالی 1938 له‌حیمه‌شق له‌دایک بووه و قوتابخانه‌ی راهبانی فه‌ره‌نسی له‌شام ته‌واو کردووه . سالی 1960 به‌هۆی هاوسه‌رگیرکردنی له‌گه‌ل ئه‌ندازیار سه‌لاحه‌دین محهممه‌د سه‌عدوللا هاتووه‌ته‌ باشووری کوردستان، سالی 1974 به‌برپاری قیاده‌ی سه‌وره له‌که‌رکووک ده‌رکراوه، له‌حه‌فتاکاندا سه‌کرته‌ری یه‌کیته‌ی ئافره‌تانی کوردستان بووه و سالی 1980 بووه‌ته مامۆستا له‌قوتابخانه‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌یه‌کگرتووه‌کانی تایبه‌ت به‌زمانی فه‌ره‌نسی، له‌سالی 1995 خانه‌نشین بووه و ئیستا له‌هه‌ولێر ده‌ژی.

وه‌سیه‌تنامه‌ی که‌ژال ئیبراهیم خدر

■ ئا: سیروان عه‌باس

ژنه‌ شاعیری ناسراوی باشووری کوردستان که‌ژال ئیبراهیم خدر که له 24ی نیسانی 2018 به‌هۆی نه‌خۆشییه‌وه له‌ته‌مه‌نی 50 سالی‌دا له‌سلێمانی کۆچی دوا‌ی کرد، به‌رله‌وه‌ی بۆ هه‌میشه‌ چاوه‌کانی لێکینی، وه‌سیه‌تی بۆ هاوژینه‌که‌ی کردووه و (مهدد و کولتور) رووداو به‌شیک له‌وه‌سیه‌تنامه‌یه‌ بلاو ده‌کاته‌وه . مامۆستا رێپوار، هاوژینی که‌ژال ئیبراهیم به (مهدد و کولتور) رووداوی راگه‌یانده: به‌ر له‌وه‌ی مائاواوایم لێیکات، پێیگوتم " بێم خۆشه به‌ر له‌تۆ بمرم، چونکه له‌دوای تۆ ناتوانم رووبه‌رووی نادادیه‌یه‌کانی کۆمه‌لگه‌ بیه‌وه، هه‌روه‌ها داوای کرد به‌لێنتی ئه‌وه‌ی پێده‌م که به‌ره‌مه‌هه‌ چاپه‌کراوه‌کانی چاپ و بلاوکه‌مه‌وه، منیش به‌لێتم پێدا و ته‌مه‌ن بوار بدا ده‌یه‌مه‌ سه‌ر". سه‌باره‌ت به‌ به‌ره‌مه‌هه‌ چاپه‌کراوه‌کانی که‌ژال ئیبراهیمیش گوتی: " چوار دیوانی شیعریی چاپه‌کراوی هه‌یه که هه‌موویان شیعری کورت و کۆیله‌ن، هه‌روه‌ها هه‌شت له‌دیوانه‌کانی که له‌لایه‌ن چه‌ند نووسه‌ریکی کوردیه‌وه وهر‌گیردراونه‌ته‌ سه‌ر زمانی عه‌ره‌بی، چاپ نه‌کراون که نزیکه‌ی 850 لاپه‌ره‌ ده‌بن". مامۆستا رێپوار که وه‌کو به‌رپۆه‌به‌ری کاره‌کانی پالېشتی له‌که‌ژال ئیبراهیم کردووه، گوتیشی: 135 بابه‌تی نووسهر و لێکۆله‌ره‌ دیاره‌کانی عه‌ره‌بیم له‌به‌رده‌ستدایه که له‌سه‌ر شیعیر و به‌ره‌مه‌هه‌کانی که‌ژالیان نووسیوه و له‌داها‌توودا ئه‌وه‌ش ده‌که‌مه کتێب و چاپی ده‌که‌م. دوا‌یین شیعری که‌ژال ئیبراهیم له‌هه‌مان رۆژی کۆچی دوا‌یدا له‌رۆژنامه‌یه‌کدا بلاوکراوه‌ته‌وه به‌ناوی "ژیانیک پر له

خامۆشی". که‌ژال ئیبراهیم خدر، سالی 1968 له‌شارۆچکه‌ی قه‌لادزی له‌دایکبووه، خوێندنی سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی و دواناوه‌ندی ته‌واو‌کردووه و دایکی سی مندا له . سالی 1987 ده‌ستی به‌نووسین کردووه و سه‌ره‌تا به‌شیعری مندا‌لان ده‌ستیپێ‌کردووه، زۆریه‌ی شیعره‌کانی له‌گۆ‌فار و رۆژنامه و سایته ئه‌لیکترۆنیه‌کاندا بلاوکراونه‌ته‌وه، هه‌روه‌ها خاوه‌نی 28 دیوان و نامیلکه‌ی شیعریه . شیعره‌کانی بۆ فه‌ره‌نسی، عه‌ره‌بی، فارسی، ئینگلیزی، روسی و ئیسپانی وهر‌گیردراون و دوو له‌هۆنراوه‌کانی کراون به‌شانۆگه‌ری، هه‌روه‌ها یه‌کێک له‌دیوانه‌کانی وهر‌گیردراوه بۆ زمانی ئه‌مازیغی .

کوليت؛ ښه وژنه ي بووه مود و مارکه ي سهردهمهکه ي

◀ نورى بيخالى

کوليت، نازناوى ژنه رښماننوس و هونهرمغښدى ناسراوى فهرهڼسى، سيدونى گابريېل کوليتکه که سالى (1873) لهدايک بووه . بيسټ سالى تمهمنى لهناو سروشت و جوانيپهکانى گونديکى ههرنمى (بونى) هاوسنورى ههرنمى بورگونيا بهسهر برددوه و پهيوهنديپهکى رڅى لهگهل سروشت و ژنگهکهيدا دروست کردوه، به جورتک له نووسينهکانيدا، بهتابيپه له بهشى (بورگونيا دلتهواييم) ى کتپبى (کلودين له قوتابخانه – 1900) و دواترېش له کتپبى (له ولايتکى ناسراو – 1950) دا، لهسهر ښم خوښوويستپيى به ژيد و سهردهمى منډالى رادهوستخ .

کوليت قوناغهکانى خويندى له ټوکسبر تهواو کردوه . ښه که ويست و ښرادهپهکى سهبرى به گهران و دژينهوى نهپتپپهکانى ژيان و جيهان ههيوو، له تمهمنى بيسټ ساليپهوه شوى به پياوټک کردوه که پاژه سال له خوى گهرهتر بووه و لهگهلدا چووهته پاريس. دواى دهپهک له ژيانى خزانى، سالى 1906 جياپوونهتهوه . پاشان پروى کردوهته يانهکانى شهوانه و سهماى کردوه، دواتر له سالى 1912 به جارى دوهم لهگهل رښنامهنووسپک هاوسهرگيرى کردوه و دواى ساليک، چټکيان خستوهتهوه . له گهرمى چنگى پهکهمى جيهانيدا، کارى پهرستارى کردوه و سالى 1932 ټارياشگايهکى دناوه . دواى مردنى هاوسهرى دووهميشى له سالى 1935، به جارى سپټيم شوى کردوهتهوه و لهگهل هاوسهره نوپهکهيدا چوونهته نيوپورک .

له سالى 1946 بهدواوه، دوى تهنردوستى بهتهواوى ټيکدهچټ، تواناى ريکردنى نامينى و دوا سالهکانى تمهمنى به خوارنى دهرمان و چارهسهرى بهري دهات. دواجر سالى 1954 و له تمهمنى 81 ساليډا کوچى دواپى دهات و له رپورهسمپکى شاپستهدا له گورستانى پترلاشيز له پاريس بهخاک دهسپتردرټ .

●●●

رښنامهنوسى وهک زهمينهى داهټاننى ښهډبى

کوليت سهرهتاى کارى نووسينى به رښنامهنوسى دهسټيکړدوه، سالاتى 1908 – 1910 له رښنامهى (لوماتان) کارى کردوه، هاوکات به رښنامه و گوډاره کانى ښه سهردهمى پاريسى نووسپوه و دواى نو سالت، بووهته بهرپرسى بهشى رڅشينبري رښنامهى ناوبراو . دواتر و له سالى 1924 چووهته رښنامهى (لوفېگارو) و دواى ښوېش به رښنامهکانى (لوکوتيديان و ليکليز) گهشت و گهران، بهشپکى گرنگى ژيانى ښه وژنه نووسهرى پر کردبووهوه، رهنکه له تهک سهختى و ټالوزى ژبانه

▶

کيشهکانى ژيانى

هاوسهرگيرى ،

سهما له يانهکانى

شهوانه ، پهيوهنديپه

سوزداريپهکانى و دانانى

ټارياشگاي جوانکارى

بهشپک له ټامرازى

دهستى نووسهر

کومهلاپهتيپهکهى، ههرهوها کارکردنى له بوارى سهما و بالى و ټارياشگا، ښم گهشت و گهرانهى که بهشپکى زوربان به بشداريکردن له کار و چالاکيى ښدهبى و رڅشينبرى بوونه، رډليان له دهولهمندکردنى خپالى ښهوا بينيپټ. به نموونه، گهشتى به شاره بهناوبانگ و سهرنچراکيشهکانى ههر پهکه له ولاتانى ټيتاليا و ټيسپانيا و مغرب. ههرهوها به مهبهستى بشداريکردن له کوړ و چالاکيى ښدهبى، سالى 1931 سهردانى ههرپهک له نهمسا، رښمانيا و باکورى ښهفرىاقى کردوه .

به ښهويش که بزانيڼ لههرچى ښه وژنه نووسهر، سهرهراى وهرگرتنى چندين خهلات و ميډاليپاى رزيلټان، چندين پله و پوسټى ښکايديمى و رڅشينبريشى وهرگرټووه، دهپى بگهرپينهوه سهر گهنچينهى بهرهممه ههمهجوړهکانى که رهنکه له لم وتارهدا فرپاى ناوبردنى ههمويان نهکهويڼ . به ښه ټهنا به بهرجاوروبونى خوينهر، ټامازه به هنديکيان دهکيمن . لهوانه (چوار بهش له زنجيرهى کلودين، چوار گتگو به به ټازهلان، دابرانى ښفيندارى، ساويلکهى ټازاد، سوالاکهر، ديوى دووهمى زاناي ميوزيک هؤل، ژوورى درهوشاوه، مالى کلودين، کوليت، ژنى ناديار، پرسککهلى ټاساي، کوتايى شيرى، کورهکه و پارپه جادوويپهکان، لهدايکبونى رزو، رټنى بيان، خاله بنهړهتيپهکان، سيدو، چيروکټک

به بيل گازو، بههشته زهمينيپهکان، زيندانهکان و بههشتهکان، ښم چيزانه، پشيلهکان، ديپو، چوار بهشى جمکى رهشپتى، بيللا پهستا، جوانيى پهپولهکان، کلودين و چيروکى ژنه جادوبنازهکان، کتپب، جولى دو کارنيلهان، له پهنجهرهکهموه، شهپقه، له چالپهلهکهنهوه به ټاوانيار، جيچى، ښستيزه فويسبار، له پټناو گيادروهکه، منارهى شين، گولى تمهن، له ولايتکى ناسراو) و چندين بهرهمى ديکه که زورپهيان وهرگټرداونهته سهر زمانه جيهانيپهکان .

به کورتى، لهپاى ښم بهرهم و بهخششه داهټنهرانهپنى که کوليت (پلهى سوارچاکی ښهډبى فهرهڼسى، ميډاليپاى سوارچاک – دهولتى فهرهڼسى، ميډاليپاى شارى پاريس، نازناوى ښفسهرى پهکهم و دبلؤمى شهرف له پهيمانگاي نيشتمانى به ښدهب و هونهرکانى

وهرگرټووه و بووهته بهرپرسى ښهکاديميپاى شاهانه له بهلجیکا و دواى چوار سال له

ښهډمټپيى ښهکاديميپاى گونکوړيش، سالى 1949 بووهته سهروکى ښهکاديميپاى ناوبراو .

●●●

نووسينهوى ښمموون

سادمپى له دهرپړڼ، زياد له پټويست ههستيار و ناسک، زمانپکى سوزباوى سهرنچراکيش، ريزگرتن له بېروپاوهرهکانى و راستگوڼى لهگهل سروشتى مرؤپپانه و شپوازى ژبانى خوى و بوټرى تهوزيفکردنهويان له نووسينهکانيدا . ښمانه بهشپن له روخسار و ښدگارى نووسينهکانى کوليت، ښوټک که نهپتواپوه بچووکترين مهيله غهريزهپى و خهون و خپاله وروژپنهرهکانيشى لهناو نووسيندا بشارټتهوه . کوليت پټپواپه ژن به جهسته و رڅ دهنووسى، به ښه به بوچوونى ښه، نووسين لاي ژن و پپاو جياوازه و ههر پهکهيان سهر به دونپاپهکن . لاي ښه، نووسپنى ژنامه، جوړپکه له پرؤسهى خستهتهوى منډال . پرؤسپهک، ټهنا ژن دهتوانى بهو ټاسته قولهى ههست و سوز، بهو توانا زوروى بهرگرگرتنى ژان و ټازارهکانى، گوزارشپتى لى بکات. ههر ښهشه واپ کردوه که خوينهرى وريا ههست بکات، نووسهر له زورپهى کارهکانيدا خوى نووسپوهتهوه . ههرهوها ښمموونهکانى ژبانى خوى، وهک بهشپک له کوى ښمموونى ژنانى دهروير به ژنگهى کومهلاپهتى و کولتويرپى سهردهم و کومهلگاکهى له نووسيندا بهرهم هپناوتهوه . له زنجيره رښمانى (کلودين) که دهنگدانهويهکى زورى ههيوو، تنانته له زور له بهرهممهکانى دواترپشيدا، کوليت باپهخپکى زورى به سروشت و ژنگهى گوند و ښه مالله داوه که ټييدا ژپاوه و گهره بووه . بهتابيپه له رښمانهکانى (مالى کلودين) و (لهدايک بوونى رزو) و (سيدو) .

دواى جياپوونهوى له هاوسهرى پهکهمى و بهوى شکستى ښه ښمموونه سوزدارپهوه، قوناغپکى نوى له ژبانى ښه وژنه نووسهر و هونهرمهنده دهسټپندهکات . لهو ماوهيهدا (سوالاکهر) و (ديوى دووهمى ميوزيسپان هؤل) دهنووسى . سالاتى پيش جهنگى پهکهمى جيهانى، ژياپکى سهختى گوزهراندوهوه، ديسانوه ښم ښمموونه سهختى ژيانپيشى دهپتبه ههوپنى نووسپنى (دابرانى ښفيندارى) و (چيزى ترئ) . له سهردهمى جهنگى پهکهمى جيهانپشدا، وهک پهرستار له تهک نهخوش و برېندارهکانى جهنگدا کارى کردوه و ښمموونى جهنگ و مالوپرټانپهکانى ښه ماوهپهشلى له ميانى (کاتزميرهر درپزهکان)

و (له ناوهراستى ټاپوزادا) و (پرسککهلى رښانه)دا گپراوهتهوه .

●●●

کوليتى براند

نووسينهکانى کوليت، خپالى خوينهر دهپتهوه سهر پهيوهنديپه ښترسالريپهکانى ښه سهردهمى ښوروپا و سهر جياکاريپه رهگهزيپهکانى بهرهمى ښه پهيوهنديپه ناهاوسهنگهى ښوان ښر و مئ . تنانته جپهپشتنى گوند و زپدى منډالى و گيرسانهوى له پاريس و ښه کارانهى ښه وژنه نووسهره لهو ماوهيهدا دهرگيربان بوو، شکاندى ښه ټاپوپانهى ناو سيستمه کومهلاپهتيپهکه بوو . دژهباوى، باخيگهرى و سهرکيشى رهگهزى ههميشه ټامادهى ناو ژبانى کومهلاپهتى ښه وژنه نووسهردن و دواجرپيش لهناو نووسينهکانيدا ټامادهپى بهردهواميان ههپه . ژن به ههموو بوون و مهپهنتى و سهختيپهکانى ښه سهردهمى کومهلگاکهى کوليت، چهقى باس و ډاکوکى ليکړنه .

کيشهکانى ژبانى هاوسهرگيرى، سهما له يانهکانى شهوانه، پهيوهنديپه سوزدارپهکانى و دانانى ټارياشگاي جوانکارى، ههموو ښهوانه بهشپک له ټامراز، يان راستتر بلپين چهکى دهستى نووسهر له ميانى ټيکوڅشانى نازاډيخوازانهى خوى لهپنواى نازاډيى ژندا . ښهه به ښه سهرهراى ښهوى بهو چاوه سپهرى کراوه که بهم کارانهى، سنوورى دابونهريت و عورفى شکاندوه، کهچى دواجر لهناو يادهويرپى فهرهڼسپپهکان و دواترپش لهټپو مپژووى ښدهپاتى جيهانيدا، وهک ژپکى نازاډيخواز و ډاکوکيکار له مافهکانى ژن و چاککردنى دڅه کومهلاپهتيپهکى جپى گرټووه . زور به ټاساننى ښهه له نووسپن و بهرهممهکانى دهخوينپنهوه که ښه وژنه به بهک مهودا لهپنواى نازاډيى کومهلاپهتى و ټابوورى و سپاسيى ژن ټيکوڅشاوه، ههرهوها به ټپوهشاوهپهوه، کارپهگرپهپه کومهلاپهتى ټابوورپهپه نرټپپهکانى پياوسالارى و ماملهى زبرى لهگهل مپينهدا، لهسهر ټيکښکاندى لاپهنى دهروونى و کهسايهپنى ژن خستهوهتهروو .

ښهگر ښهوى پيشتر ټامازهمان به کرد دپوى ناوهروک و پهپامى نووسينهکانى کوليت بپټ، ښهوا لهوانه گرنگتر شپوازى تابيټ و تهکنپک و زمانى بالاي نووسهره له جوپتپى تهوزيفکردنهوى ښه باپهتانه و دووباره بهرهمهپتانهويان له توپى ټيکستى بالا و سهرنچراکيشى ښهپيدا . بهجوړپک، رښمانهکانى به پتهوى و پهکانگيرى و بههپزپى چپنى رووداوهکان، زمانى شيکردنهوى وړدى ساپکولؤزى به سروشت و مهپلى مرؤف، گپرټانهوى کهمندکيش و زمانى سوزباوى جادوويى له نووسهرانى سهردهمى خوى و پيش و دواى خوى جياى دهکفتهوه . سهرهراى دژهباوى و باخيگهريپهکى له ژبانى رښانه و پهيوهنديپه کومهلاپهتيپه کوشندهکانى وه کوتر له پرؤسهى دووباره نووسپنهوه و وهپهرهپتانهوه و گپرټانهوى ښه دڅه کومهلاپهتيپه، باپهخى قورسايى و کارپهگهرپى کوليت لهناو مپژووى ښهپياندا دهردهکهوئ . تنانته باپهخ و کارپهگهرپى نووسينهکانى له ټاسټيکدا بووه، وهک هښد سهرچاوه باسپى دهکهن، کهسايهپنى رښمانهکانى بوونهته مودى سهردهم . لهوهشدا نموونه به کهسايهپنى (کلودين)ى ناو چوارپهش کتپبى کلودين (مالى کلودين، کلودين له قوتاخانه، کلودين له پاريس، کلودين مالټاواپى دهکات) دپننهوه، که چوڼ له سهرهټاکاننى سهدهى بيستمهدا، ښم کهسايهتيپه بووهته مارکه و براندى جلوپهرک بون، جانتا و شهپقهى ژنان . تنانته باس لهوهش دهکړى که کهچانى ښوکات به شهوقهوه له شپوازى برپنى قز، له جوړى جگهرهکيشان و تنانته له پؤشپنى پانتؤل که لهو سهردهمدا ههر جلى پپاو بووه، لاسايى کلودينيان کردوهتهوه!

شاعير و نووس

ښم ښه ښه حکوم

ښمى خوارهوه دهقى ههپهپيښکه لهگهل نووسهر و شاعير و رښنامهوان ستيفان شهزمپنى دهربارهى ميډيا و دهربارهى ښدهب و ههرهوها سپاسهت و دوى کاپهى رڅشينبري کوردى که ښه له ههموو ښه بوارانهدا وهکو نووسهرپکى گهنچ چالاکه .

ههپهپيښ: ليزا محهمده

ليزا: سهرهتا وهک رښنامهنووسپک دهمويت لپټ بېرسم: رهوشى رښنامهگهرپى کوردى دواى 120 سال تمهن چوڼ دهپتپى؟ قست لهسهر شپوازى کارى ميډياپى چپه لم بارودخهدا؟

ستيفان شهزمپنى: جيهانى رښنامهگهرپى کوردى پر ټيشکاليپت و ټالؤزه، به ښهوى بتواين قسهى لهسهر بکهين، هم پټوستمان به رووهرپکى فراوانتره له ديمنهپهک، هم باپهتهکه پټوستى به وردبوونهوه و داتا و شرفهى تيؤريپه . ښهوى لپرهدا دهکرت قسهى لهسهر بکهين، ښهويه: رهوشى رښنامهگهرپى کوردى بهراورد به تمهمنى خوى “120 سال” رښنامهگهرپهکى پاشکوهوتو و بهچپماوه، شايانى بهراورد نيپه تنانته به رښنامهگهرپى عهرپى! که من پپماويه رښنامهگهرپى عهرپيش دواکهوتوه و ټا ښندنازهپکى زورپش بهچپماوه لهو گهشهکردنه خپراپهى فؤرمى رښنامهگهرى خوزټاواپى، بهتابيپت له قوناغى دواى جهنگى سارد و خپرا بهستنهوى جيهان به پهکروه و بچووکبوونهوى دنيا به ټاستى گونديک بهخووى بينپوه . لم گونده بچووک جيهانيپهدا رښنامهگهرپى کوردى “له باشور” پاشکوى رښنامهگهرپى عهرپپهپه له رووى جيهانيپنى و فؤرمهوه، رښنامهگهرپى عهرپيش وهک گوتم ټيفليچ و لهنگه بهپتى ستانداره ښهکاديميپهکانى کارى رښنامهوانى .

له ستروکتورهوه کارى رښنامهواننى ماملهپهپه لهگهل رووداو يان ههوال، ښه شهش رهگهزه سهرهکپپه ههوال (کئ و کهى و چوڼ و به و له کوئ و چى) بنچپنى کارى رښنامهوانين، بهلام رښنامهگهرپى کوردى دواى 120 سال بهدهگهن دتوانيت ههوالپکمان پيشککش بکات بهو زمان و فؤرمه رښنامهنوسپپه ستاندارده، به پپچهوانهوه پيشهپيبون و ټيپکى رښنامهوانى ههميشه له راگهپاندى کوردپيدا ون بووه و زورپى خراوه!
رښنامهوانى کورد به گوپهرى ټايدپاى خوى ماملهله لهگهل رووداو و ههوالدا دهکات، نهک وهک ښه وښه مملوموسى له واقعيدا هپهپه يان روويداوه، به دپوتکى تردا ههميشه ښه ههوال و ټهريکله رښنامهوانپانهى لالاپن رښنامهواننى کوردهوه ټاراستهى وهرگر دهکرت، وټاپهکى ساختهى رووداو و ههوالهکانن . ښممش زادهى ناپروفيشنالى و بيلاپن نهيوون و ههمهلاپهن نهيوونى رښنامهوان و دهرگاهپهپتى!
من لپرهدا نامهويت بلپم رښنامهوان بهوى نيپه لاپهنگرى ټايدپولوگپپهکى ديارپکراو بپټ، هښندهى مهپهست له ماملهکردنى بيلاپهتانهپه لهگهل رووداو و ټامادهکردنى ههوالدا .

من ښم قوناغى ټيستاى رښنامهگهرپى کوردى ناو دهپټم قوناغى گهندهلپوونى رښنامهگهرى له کوردستان، بهو پپپه رښنامهوان و دهرگا ميډياپهکان دهسلالاتى خوپان وهک دهسلالاتى چوارم خراب بهکاردهپتن، ښممش خوى له خوږدا جوړپکه له گهندهلى، لهو سؤنگهپهپى دياردهى گهندهلى ټهنا رههندى ټابوورى يان ټيدارى نيپه، بهلکو دياردهپهکى فرهړههفنده . ښهوى له کوردستان رښنامهگهرى کوردپيدا پراکټيزه دهکرت، نمونهپهکى هښده پى کهلک و مهسرهفگهراپه، مهگر ههر له کورد روويداپټ، مهسرهفگهراپيش ههرهوک گهندهلى تهنا له رووه ټابوورپهکهدا کورت ناکرتپهوه، بهلکو فؤرمى جوړاوچوړى هپه، لم ټپوهندهدا، دپيپنن له کوردستان ټاپيپک له رښنامهوان دروستبوون که مهسرهفگهرن، تنانته هښده وشهوان بهفيرؤداوه هپچ ښرزشپک به وشه نهماوتهوه، به ښه “راستکردنهوى زمان” به مانا “کونفؤشؤس”پهکهى کارپکى پيشنؤره و باپهخدارى ښم قوناغى کارى ميډياپهپه له کوردستاندا .

ليزا: با باسپکى ښدهب بکهين، له ههردوو کومهله شپهرهکهدا که به چاپت گهپاندوون،

لہ پھ کی ٹایاردا

◀ رهوف حهسهن

ئەمىرە يەكى ئايارە، (فىنۇس) دىۋا
خوپىندىنەۋى ھىزارەمىچىارە نامەكە،
ئەلەنەينىيەۋى خۇي ئامادى زوانە تايەتتەكە
كرودو. لەكەن ئەم كىنەيى نىۋ ئەم باخ و
گولزارە، چانئەكە دلدەنى و شەۋىرەكە دلدەت.
ئە مەشتى ئاۋى كانپاۋەكە لىۋانە تە رە دكەت،
ئەھىدى ھىدى بەرەو جىزۋانى بەر تىشكى خۇرى
(بەلەمەكە) دىروات. سەل دكەت و ھەنگاۋ
دەنى. ئەۋە سالىكە دلدازەكە چاۋەرۋانى ئەم
رۆزۋە. ھىشتا بۆ ۋادە ئاۋان زوۋ. جارىنى دى
نامەكە دكەتەۋە ...

[ئەمەي سەرورە دەستپېڭى رۆمانىكە،
ئىدى ھەر بىم چەند دېرەدا بۇ خوت
دەۋزەنەيت چەند دۇرۇ بوختام بۇ پالەوانە
سەرەر كېيەك ھەلەستوو و جۆن بېلىڭىشىم
بە خۆشەيىستەكەي كىردوو! ئەمەش
دەۋقى نامەكەي نو رۆمانەكەيە و بېگومان
قىنۇس ئەمەيانى لە رۆمانە چاپىرەكەمدا
خۆيۇندوو ئەو... ئەنلا نامە دەستەتەكەي
مەنى ھەزار و بېكار خوتۇندوو!]

[illegible]

جاروواریش تفنگن لهبري جاتاي شانته.
 بيمهشه خانم! گهرچي له زياندا به
 خر مهت نه گه‌شتموم و تنانهت وښه که‌شتم
 نه‌بينيو، بښومان به فالگروهه‌ش نيم، که‌چي
 بېروا ناگهم ستاکه که‌سي لهم جهانه‌دا
 به‌يکت هيندي من تو بناسيت. تا راډي
 زانيني شته نه‌يني و تايهت و نزاراوه کانت.
 بښومان به که‌سي نيم خو له کاروباري
 تايه‌يني خلکي هلقوريتيم و تنانهت که دوو
 لداري ناسراوېشم پکيوه بينون، خو لپيان
 نه‌دان کردوو، چپاي نه‌وي گوي به راز و
 گلبي نه‌وي نه‌ديو و نه‌اس راډيرم!

ده زانم چهند دهنګت له گوزانګوتندا ساف
و پټګرده . چمنپيش حضرت له گوزانيه کاني
(فروړوه) . بهانيان بهو گوزانيان زخاوي
و متشک و دهر وونت ددا و له ټيواره
روانه کانېشتدا دتګوتنه وه . سهرجمي راز و
نيازه کانېشت دده زانم که به زارواه لوبانيه
هر دلا و سهر زمان شيرينه کت به کوتي (سالم)
ي دلدارتدا دتچر پانند (کرمال عيونک يا
سالم) . شو وايده! تهوول باله يا عيون
فنيوس (شو بدوګه) (تفا کهمان بددي
تتجهووز فيلته ووول من ثاپار) و ... ناه ههموو
جباري له وساتندا و له هر کوي بوونايه، مارکي
به له کهله ک فېشکه ي دکر و ددهاته وټه تان.
مارکي زانمان، زمني لي دهره کيشان و
فنيوس راده چله کين و دهره پهرين.
فنيوس خانم زانانم له زخاوي زماره
6ي په ثارتماني زماره 9ي (شه ياح)دا ماويت
و چاوهر وړاني هوالتيکت بلان ناگري ټوين
وه هليگر وولي و شارهوشار و لاتنه و لات بدووي
سالمدا ټولي يا بخود هر ټيچگاري له پير
خوت بدرووتنه وه! ... يان ...

سەر سوڤمانەت و دەدرنیم و یتبلییم: ئەگەر
تا ئیستاش هەر چاوەروانیت، ئیدی بەسە و
پنویست ناکات بەوجۆرە چاوەروانی گەڕانەوهی
(سالم)ی خوشەویستت بیت.

بەلێ دەزانم سەلام تۆی لە خاک و
 نیشتمانی لوبنان و لە چە کەکە و ئە تەنەتە لە
 ڤوڤر و ڤاکیشی خۆشتر دەویست. ڤولج، بێگومان
 ڤوو تا ڤه ماره ڤیتاجزەهه له ولاتدا بیت،
 نه ههر سههراپای ژبان و ئاسوده بیتان لێ.
 سههرا دهکات، بهلکو ههر سهانی بیت ڤهوتان
 دهکات. دهزانی مهحاله مههرفه له گهلا تههچۆره
 مارانه دا ههلبات.

ده زانم ئىوھ چەند چرکەيە کە دلت کە وئووتە
خوئوورەيە کى دیکە شەوھ . بېگو مانم ھەستە
بەو گوزارەيە سەر ووتەر کە سىغەي
رابردووم تېدا بە کارھەنا و گۆم تۆي لە
ھەموو شتێ زێتەر خوشەدەيەست . ئەي گويە
ئىتسا فەر اموشێ کە دەيتا؟ نا .. نا .

ټه ټه هاورپه يه نه مينيويټ. به راستي له
 هممو كهسي زترت درناسم. ټمه ټه دنيشه
 و فانترايي چيرو ټووساڼي من نيه. بيمه خشه
 و هيچ چاريكم نيه له لوه زتر كه هه والي
 راستيني سالم پټيگيم. ټمه ټه ريككي و
 له سالمه وه بمني نه گيت سپړدراوه. سالم
 هر ټه وي دزاني من چيرو ټووسيكم و
 بس. بلكو وپراي ټه وي له همان قهقري
 پولاين نرابوم كه ټه وي ټيدا به ستروابوه وه،
 ولى هر به چاوي نازلېكي كيوي بومي
 درواڼم كه راوړنم مهال پټي. بانسر پلزم
 ټه له وې بريايدا بوو من دواي ټه دهمين و
 دزيم. سونته ټي ژباڼش هروا بووه و دديت
 كهسي بمنيټ چيروكه كان ټومار بكت
 گهرودو هر دهم چورباڼيكي من، مان
 عشق و سودا سهرپيكي ناكاماني خستوه ته
 به درم كهابه تخوانيك.. رومانوسيك تاكلو
 به هونپه وي به سهره هانكان، ثارايشتيكي
 ژانه پر له پنهوداپه كي بكت. ياخو.
 واتيابه ك بو ټه بوټاڼايي ژبان بدوزتوه.
 فيټوس خانم! له گلا سالي خوځه سيستي
 ټودا پته وي له وه وېر به يكديمان ناسيبي
 يان كات و شوپني په كدي بينيمان دباري
 كرديت، به په كدي گيشتين. به ټر كه وټيكي
 نه فرتيانه ي پلاري گهرودو له زندانكي
 ستماڼي به غمدا و له نيوه شوپكي گهرمي
 بروكڼسري ته غورزا.

فېنئوس خانم تۆ نازانیت ئەم زىيانە چۆن
مىرقە دەھىتتە دىدات، بەكام تولىرى و
ۋىلگەدا لولوى دىداد و لەكۆيدا، چۆن خالى
كۆتايى بۆ دادەنيت. ھىروەكو مىن چۆن
نازانم خالى كۆتايى ئەم چىرۆكە كەى و
لەكۆيدا دادەنيتەم. ئەنھانەت گەردوون خۇشى
تولانەيت ئەم مىرقە غەربانە كىن و بۆجى بەو
نەزەرى و ۋىلگەندا دەۋرۆن چۆن لىيان دەرياز
دەين. بىان نايىن و نازىرەنيت لەكۆيدا خالى
كۆتايان بۆ دادەنيت. مىمەستەم لە خالى
كۆتايى (مەرگ و ئەمان)، ۋەلى نازانم لەو
زىندانە سامەنەكا سالى تىكچىۋىو بىان بىۋە
فەيلەسوف! چۆنكە بەلەى ئەو ھەخالى كۆتايى
و مەرگ واتى ئەمان نەۋو.

من و سالم لهو زندانه گچکهای پایتختد
چند مانگی بیکهوه برینه کانی جهستی خومان
هک سهگ دهلستوه تا سارپژ بن چونکه
لهویدا تنهیا زامدار کردن هیه و تیمار نیه
تا برینیکی جهسته مان سارپژ دهوو دووی
دیکیان تیده کردین . تا نیؤ یکیمان دهانه وه
سیاتی دیان دهردهناین .

فینۆس خانم! ئەمانەت بۆ ئەوه بۆ
 ناگزیرمەوه تا خەم و خەفەتکی دی وەسەر
 خەمە کانت بخەم. ئەتیا بۆئەوهی بەزانیات
 وە ئەشکە ئەمەدان هەردوو کەانی کردبوو هاورێ
 بەرلەوهی ئەم نامەیت بۆ بنێرم، ڕۆمانچیکم
 نووسی که کەسیتییه سەرە که کانی تۆ و سالم
 بوون. وهلی ڕۆمانە کەم وک ئەم نامەیه نییه
 لەودا هەرچی ئەنێشێت و فانتازیا و زمانی
 هونەری هەیە بەکارمەهتوان. بەکورتی ئەوان
 لەم نامەیه راستگۆیانە تره. راستگۆیی هونەری
 لەو ژانریانەدایه که بەخۆم ڕوا بێنیه
 و لێرەدا ناتوانم بەخۆمی ببخشم چونکه
 ئەمیان راستاسپاردیه که و کتومت و بهوهری
 ئەمانە وه که خۆی دیگه نهیم.

فینووس خانم! عاشقه‌های تو دوی شه‌ش
مانگ نه‌شکه‌نجدان و به‌تۆمته‌ی ریک‌کستی
پیه‌هندی له‌نیوان بزافه شو‌ر‌شگیره‌که‌ی لو‌بنان
و کوردستاندا سزای مهر‌گیان دا. دوی پینج
مانگ چاپ‌ه‌روانی له‌ رۆژی یه‌کی تایاردا له‌
به‌غدا خاندرا.

ئېمە ھەردوو كەمان لە ماوای ئەو شەش مانگەدا وەسییە ئێمان بۆ ئەكەدی دەرگەرد. جا ئیدی كامەمان چیرۆکی ئەویدیمان دەرگەرتەوه ئەوهوش ھەر كەوتوو ئە ئەستۆی ئەو رێكەوتانی ژێان بە ھەموو تالوێ كانییەوه بۆت دەرگەختێ، سالم لە ساتانەدا كە پێدەچوو وێرای ئەوێ بە ئەوای ئومیدی بە

ژیان نهامبو، بیگومان بوو هر ده دینکینن،
 ديار بوو هسستی بهوش کړېوو که کاره ساتی
 وروځ وروځ دودره دونهوه. بویه
 لهناکاځو چاوی بریبه نهو پنجره گیجهه
 لهنیو دهر که ناسنه کدا هلکړاوبو. دوا قسه
 یو من و دوا و سیه یو بیت فینوس ټمه بوو:
 من بروام به مرگ نیبه و بیگومانم له
 هر پیستیک و هر رنګینکدا بیت جارگی
 دی دټمبه و ههمو سالی له قرچی نیوهری
 پهکی تایاردا، تا دواسته کانی خور ناوبوون
 لهنیو دپام و تافه کانی (بعلیه ک) چاوهروانی
 فینوس دیکه .. نکایه ټمه راسپارده می نه
 فینوس.

ئەمە دوا وتەي بوو لەگەڵمدا و لەوکاتدا
هێندەمان زانی ورتەووت داکەوت و دەرگە و
قفلی دەرگەي زۆربەي زیندانەکان بە بەلەبەل
پەستێران. تومەز لەکاتی سەرژمێردا دوو
زیندانی پۆلیسەکانیان چەک کردوو و خێرا
خێرا دەلێن:

دهی دوامانکه ون... خیراکهن و
هه لاین .. دهی دهیت خیرا خومان بگه بهینه
دیواری حه وشکه و به سه ریدا باز دین . ئه و دیو
دیواره که شه قاهه گشته کیه . دیواره که زۆر
نیزمه من شاره رام!
تیمه ش هه به بزدا شه که ی به رمان و
به پیی به تی وه دیوانکه وتین و بیگو مانیش
هویون تا ده گینه لای دیواره که و تا به سه ریدا
سه رده که یون ده کوزرین . وه لی ئه و کوشته مان
له مانه وه مان به لاوه ساناتر بوو . به لمانه وه
ههزار هیندی چاره و نایک ریدنه سیداره ی نیو
زیندانه که خۆشتر بوو .

کهسمان سهرمان نه‌ده‌په‌ر‌زایه سهر ته‌ویدی.
وه‌ک پشیل‌ه وه‌سهر دیوار که‌وتین و بهر له
راسته شه‌قامه که به‌رو کۆلانه‌کانی به‌تواین
به‌ری‌نه‌وه . سهر‌ت‌ر‌زی فیش‌ک به‌دوام‌این
ده‌ست‌پیکرد . فیش‌که‌کان به‌زوری شری‌خه‌ان
یان له زه‌ویه‌که هه‌لده‌ستاند، یان له ران
و ینی ئه‌ژ‌تومان . له‌ملاو شه‌ولا و به‌رده‌مم و
دوامه‌وه گه‌ل‌گیان پیکران و که‌وتن . قاچ و
رانیان ش‌ک‌ل‌بوون . دیار بوو مه‌به‌ستیان شه‌وه
بوو به‌مان‌گرنه‌وه ن‌ک به‌مان‌کوزن . چ‌ر‌زه له
مه‌چه‌ک هه‌ستا و خۆم کرد به کۆلانه‌کی
دی‌که‌دا و له سیله‌ی کۆلانه‌که‌وه سالم
له‌تیوان پیکراواندا به‌که‌وتووایی . کابرایی
به‌رم‌به نانه‌واخانه‌کی خوینی له‌ناوایی ده‌چۆری،
دزدانه‌ه‌مان ف‌ر‌یدا و به‌ر‌کی دی‌که‌مان پۆشی . به
نوتومبیل‌کی خپران به‌رو شه‌قامی سه‌ه‌عدون
له‌وه‌وه به‌رو که‌فراده و.. له‌ر‌گه‌ی لێ‌په‌رسیم:
تۆشی شیوعیت؟

گهرچی له میژیش بوو وازم له حیزبایه تی
هینابوو، له بهر دلی ئه و که مه سیحیه و وام
زه ن کرد شیوعیه، گوتم:

- به لی...
به ماته منبیهه...

– به‌داده‌وه ئه‌و دوو کورده‌ی به‌ندیخانه‌که‌یان
شکاند و ئیمه‌یان رزگار کرد هه‌ردووکیان و
جه‌ماعة‌ته‌که‌شیان قاچیان شکا و که‌وتن و
بی‌گومان ده‌ستگیر ده‌کرتنه‌وه.

فینوس خان! من ثمانه و گلهی شنی
 بیکه کشم له ژمانه کهمدا باسکر دوه. وهلی،
 هیته دی زوانه کانی بیکه ثیاری دواۍ مهرگی
 سالم لکه له تودا و لیتو دنگه و نفش و
 نیگاری سهر تاقه کانی (بهعله بک) دا مبه ستم
 بویه، هیته ثمانه دی بیم لا مبه ستم نبویه.
 تاقه بیکه مین زوانت که هر بؤ تاقیرکنه
 دواۍ سه فریک کور و پیره وهت له
 خوړو باری (لیتانی) وک جاران ده گینه (شاری)
 به بعهله بک (لیتانی) و سهرتا بروا ناکهیت. به
 له خوړپوه چاو بهیتو رز و گوله باخه کاند
 ده گیزت و دبار نییه. بنگومانیتیت سالم
 به میانشکین نییه. ورده ورده بهرو نارامگی
 به عمل و جویته سهره کویت و هر
 چاوه چاوت و سالم دبار نییه. لهر روونکی
 خوړه که چاوت رښکه و پشکه ده کات. بهرله و
 نامویدی (ده فرت پتیرت، چه بکه تیشکی
 له نیوان هر دوو بای پتچم و شه شه موه
 دهره ده کویت. تاقان ددهیت بهرو تیشه که
 بجهت، که چی له جیگه خوند تاقیس
 ده میتی. ثوه سالمه یان خواوهندی جویته ری
 بهعله بکیه شهوق ددهانه؟! به بگر و
 سیما و زرده خنه که چی جارانیه هر دیت
 و نیانگانی. توش ده نویت زیتر سهر دیت
 وهست ده کیت له جی، خوند حقیقت.

سالم پېتدەلەيت:
 "ئەي فېئوسى خواۋەندى جوانى و
 خۆشەۋىستى! ئىدى بۇ ھەتھەتايە مەن
 جۈپىتەرى مېردى تۆم. بۇ ھەتھەتايە
 ھەيە يېمەكەن و زامانەن و بېئىجەزەكەي جارەن
 زەھەرمان بە ناپت."

من نامه‌ویت سهرتاپای رۆمانه پرله

فاتانازا که امت بؤ بگتر موهه وه لئ، ئەمانە
 یلێرەدا باسیان دەکەم، هێچیان خەیاڵاً
 فاتانازیای منی چیرۆکنووس نین. ئەمە ژان
 وە سەرھانێکی راستینە ئەم سەردەمە
 براسپاردەبێکێ ھوارپکەمە و بە ئەمانەتو
 دەبێگەیتنم.

چی ده کهیت فینئوس خانم؟ لهم ناوهدا چی کهیت؟ لیره وه ئیدی من هیج ههفتیکم بهسه سه تهوه نییه. گرینگیش نییه راسبارده کهم چۆن پینگه یاندیت. وه لی، راسبارده به کی دیم له تهک خوینهرانمدا هیهه. ئه گهر ئهمه یان به راستی نه کهیه نهم نه گه یانم وێژدانم نه کێژانم ده دات.

[illegible]

(ٿيڏي من ته او.. بهم زروانه بهر اسڻي
 ٽناميٽم، منيش ڪاربرائيڪ ٻه ٻروام نهڪ هر
 بهوه جيڪي جارڳي ڏي وهڪ ٽراميايه ڪيش
 بهم دنيايداه ڊريگهوه، بلڪو بهروام به
 ريڊووبوونوهه وه ٽراني ٿوه دنيايش نييه، ٻروام
 به رڇ وه خوداوهنديش نييه. بهريگهوهٽيڪي
 سروسڻي وه لههلومرجيڪي تايهتداهاونوهه
 ٿم دنيا ڀر له گورگ وهاري بيٽيجازيه وه
 ريگهوهٽيڪي ڏي وه لههلومرجيڪي نفهريهتدانه
 پڇ دوجار جيڏيڏلم. بيٽياڪيشم لهوه ڏوايي
 دهمسووتين، يان دهمخنه ٽيو ڀروباروهه وه
 دلبهه خوراڪ ماسيهكان، يان له سارايي
 ڏيگهه ڦريدهدهنه بهردهمي سهگل، يان...
 تهجا تڪايه شايد ٽو تايٽ، ٿم راسپارهه
 وه وٽانه ڦراموش مهڪه. ٿم رڇ رڻت ڪوهته
 لوبنان، ياخود ڪهسيڪت دهسڪهوت نامهي
 پيدا بنڙيت، با به ڦينوس ٻلڻ:
 نه هيمو شتي ته او.. ٿيڏي ڇوپسٽ ناکاٽ
 ٿم هيو ليکانهوه وه ڇم خوات وه
 بهتهماي هيچم بيت. ٿم ٽازاده. چؤن

هوه . وه لی، ئەمانە ی
هیچیان خە یالاً و
س نین . ئەمە ژبان
ن ئەم سەردەمە یه .
ه و به ئەمانە تهوه

دهخوارزیت با ژبانی خوئی و دواروژی وا
پیکینیتیت. تاگاداری خویشی بیت ماره که وه
زه فصری به من برد زه فصر بهویش نهات.“
تهجا چاول له پنه جغره کهوه گواسته وه و
بریهه جواشم.

هه ها له رۆمانه کهشدا
 یوان بۆ فینۆس خانم
 (سالم) دههزانی
 و ددات و راستیهی کان
 هم دهخێته جێیان،
 و چوو وێرای ئهوهی
 نه نهماووه، بێگومان
 یوو ههستی بهووش
 و رووهدهات و لێکدی
 کاو چاوی برییه ئه
 و دهگره ئاسنه کهدا
 من و دوا وه سییهتی
 هم زووانه بهراستی
 م پڕوام نه که هه
 وک تارماییه کیش
 بههه پڕوام به
 نهیاش نییه، پڕوام
 نییه. بهرێکهوتنکی
 ی تایبهتدا هاتومهته
 هاری بێئیجازهیه و به
 زحیکه نهفرهتیانه

هه چیرۆکنووسه درۆزهکان! نهخهه تانین
 دواي نهامم زوانی خهیاڵیمان بۆ سازیکه
 و ئومیدی و بۆش و قسهی قۆر و دهمنه
 تارماییه رۆحانییه ساختهکانمان بۆ بێکنین..
 ئێمه.. من و فینۆس بکهنه که رهسهی پاكانه
 و سهووردانهوهی سهراسیمهیی و نامۆوون و
 بزربوونه رۆحیهکانی خۆتان. بهلای من هینه
 جوهرتیز تێدایه، دان بهم راستیهیدا بنیت و
 ههر گیم نامهویت فینۆس چاوهروان بیت،
 چونکه دواي مردنم ناتوانم نه ئهوه و نه
 کهسیکی دیم خوشبویت. یان رقم لێیانیت.
 خۆشهویستی لهک نهزیی جهسته و تریه
 لێدانی له بۆن و بهرامهیی ههناسه و گلهیی و
 بناشتی چاو و زنهوتی ئاواز و سۆزی دنگ و ...
 [لهو کاتهدا هینهدهمانزانی ورته ورت داکهوت
 و دهگره و قفلی دهگره ی زۆریه زندهانهکان
 بهپهلهپهله بستیوان. تومزه لهکاتی سهزمێژدا
 دوو زندهانی بۆپسهکانیان چهک کردوه و
 خیرا خیرا دهلێن دهی دوامانکهون.. خیراکهن
 و ههڵین، دهی دهیت خیرا خۆمان بگههینیه
 دیواری حهوشه که و بهسههریدا بازدهین. ئهوهیو
 دیواره که شهقامه گشتیهکهیه. دیواره که زۆر
 نزمه.. من شهاره....]

تیشم له‌وی دواپی
نه تیو پروباروه و
ن، یان له سارایی
می سه‌گه‌ل، یان...
ایت، ئەم راسپارد
ئەگەر ریت که‌وته
دەستکه‌وت نامە
فوس بلین:

یدی پیویست ناکات
خەم بخوات و نه
ئەو نازاد. چۆن

ئەمروەکی ئایارە.. ئەوہ بو هەزار و یەکمین
جاره نامەکه دعوختیتەوہ.. لەبەانییەوہ خۆت
ئامادە کردوو تالە ژوانەکت دوانە که‌ویست.
لەکن ئەم کانییە نیتو ئەم باخ و گولزاره
جاتناکت دادەنیت و پشووێک دەدیت.
بەمشتی ئاوی کانیواوە کیوانت تەر دکەیت.
هیدی هیدی بەروو ژوانی بەر تیشکی خۆری
(بەعلەبەک) دەرۆیت. سل مەکه و هەنگاو
بنی. ئەوہ سالیکی دلدارەکت چاوەروانی ئەم
ڕۆژوہ. نامەکه بخەرەوہ باخەلت و ئامادە
ژوانەکت بە!